

אשיב ממצולות בצבא הוא צילם מחבלים, באזרחי הוא שוחה עם כרישים ומצלם את התגליות המדהימות שמסתתרות מתחת לגלים

בזמן שאתם שוחים על פני המים ומשתכשכים בקצף הגלים, יש מי שיורד למטה, צולל עמוק עמוק, **נוגע באוצרות**, שוחה עם כרישים ומגלה את **הסודות האבודים של הים התיכון** | צלילה למעמקים עם **חגי נתיב**, האיש שהביא את הצילום התת ימי לישראל והצוללן שהיה עד לכמה מהתגליות הכי מדהימות במעמקי הים | **מרתק**

שלומי גיל
צילום: יעקב לדרמן, חגי נתיב

בן הים הגדול

עצמאי מול הטבע. חגי נתיב בחוף מעגן מיכאל

מ יתוסים ואגדות סביב חופי הים התיכון הם לא דבר חדש. יש משהו בים הזה, בחופים האלו שמצית את דמיונם של דורות. מלכים חצו אותם בדרכם לארצות מרוחקות, והנמלים שנבנו בחופים הסמוכים אל הים שימשו צבאות ענק. כובשים, שליטים וחולמים גדשו אותם מתקופת הפלישתים דרך אלכסנדר מוקדון ועד לנפוליאון בונפרטה הנודע. גם בתקופה המודרנית, ידעו צבאות לצלל היטב את השליטה בים, שמחבר בין עשרות מדינות ואלפי איים.

עד היום מנצלים רבבות נופשים מרחבי העולם כולו את החופים הייחודיים האלו - שלישראל פיסה קטנה מהם - רובם מבקשים את הבריזה הימית המפורסמת, מיעוטם חוקרים עקשנים ששואפים לגלות עוד ועוד פרטים על הים הקדום. גם חגי נתיב אוהב את הים התיכון. כשהוא בים, שום דבר לא יכול לפגום בשלווה הפנימית שלו, שאותה הוא שואב מהמצולות. את הים התיכון, זה שנשקף מסלון ביתו, הוא מכיר היטב. הוא שולט בתכונותיו, ופועל בתוכו בחופשיות. כמו רבים אחרים, הוא מנצל את ימות הקיץ החמים כדי לרדת אל המעמקים, לשוטט בהם ולחוש את התחושה שנעדרת על פני האדמה.

חגי נתיב הוא תופעה. הוא לא עוד שחיין מעולה או צוללן צמרת. חגי נתיב הוא בן ים של ממש. הוא אדם שחי מתחת למים, מרגיש במצולות כמו בבית ומעדיף בכל רגע נתון את החיים התת ימיים. "אני לא צריך לראות דגים או צמחי מים כדי ליהנות מהשהייה מתחת לפני המים", הוא מספר בעיצומו של יום רטוב במיוחד שעשינו איתו במעמקים. "ההרגשה שאתה חסר משקל ושולט בגובה ובעומק שלך, עושה את שלה. מתחת למים אני קל כל-כך, ובעצם מרחף. משחר ההיסטוריה אנשים חלמו לעוף. לרחף. לנפץ את מגבלות הגוף. וכשאני מתחת למים, אני מרגיש את התחושה הזו, של להיות עצמאי אל מול הטבע".

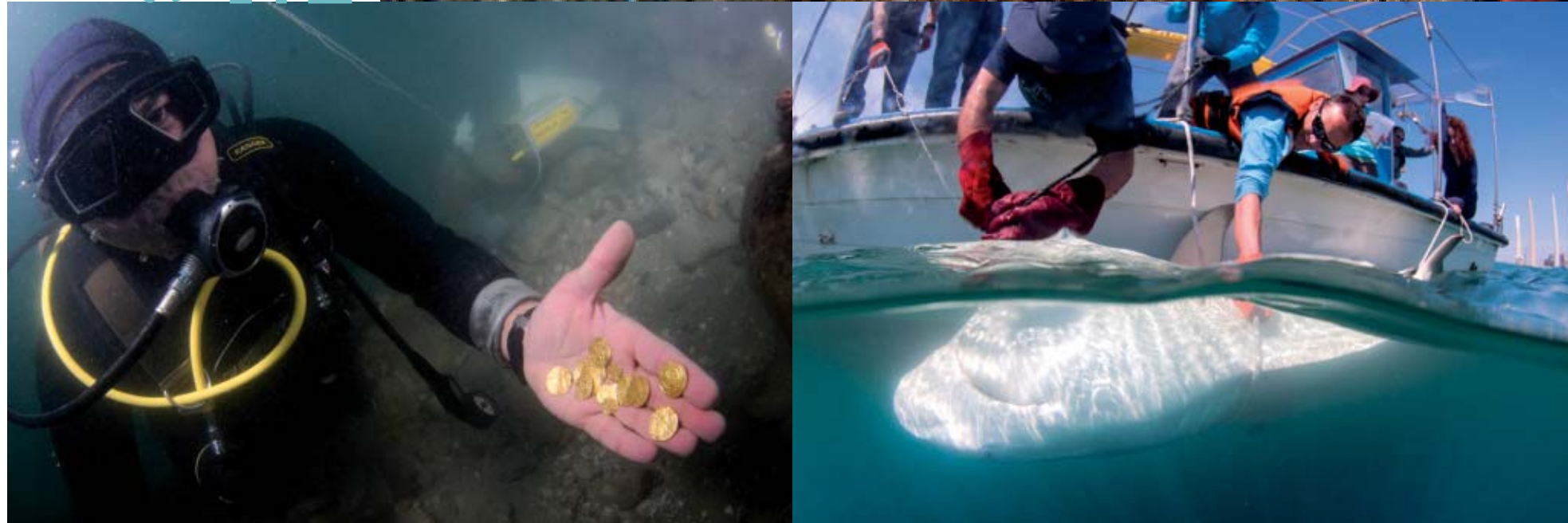
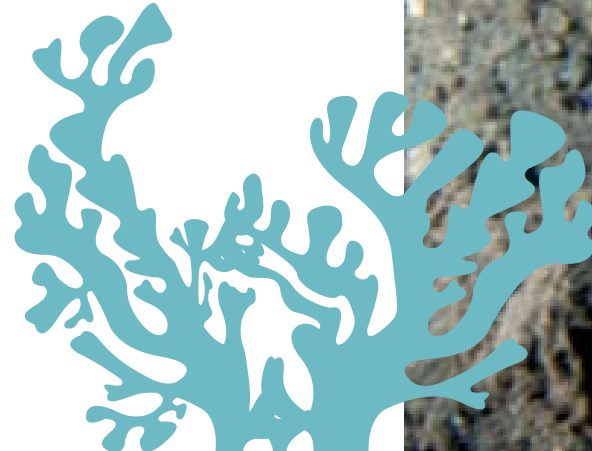
נתיב מתגורר במרחק הליכה מחוף הים, בלב קיבוץ מעגן מיכאל הסמוך לקיסריה. בחודשי הקיץ הלוהטים, הוא מעדיף להתעורר מוקדם בבוקר, לצאת כמה שיותר מהר מהבית להתנתק מהכבידה הכובלת של היבשה, ולהגיע אל המקום השלו ביותר בעולם. בחוף הוא פוגש לפעמים בחבורות של צוללנים מקצועיים, חובבנים וגם תלמידי בני ספר לצלילה הפעילים בישראל. הוא לבוש במדים המיוחדים ליורדי המצולות, פועל כמותם מתחת למים, וזר שייקלע למקום יזהה את נתיב כאחד מאוכלוסיית הצוללנים המצויה במקום.

אבל לו, בשונה מהם, יש מטרה בצלילה, ואמצעים כדי להוציא אותה אל הפועל. כשהוא יורד אל קרקעית הים, הוא נושא איתו מתקן גדול, שבמרכזו מצלמה חדשנית. משני צדי המתקן פועלים המבזקים (פלאשים) שאמורים ליצור הבזקי תאורה מתחת למים. מצלמת הענק הזו, שמנציחה רגעים נדירים אל מתחת למים, פתחה לנו פתח לעולם שאינו מוכר כמעט לחלוטין לאדם מן היישוב.

"הבחירה שלי להפוך לצלם תת-ימי הייתה טבעית", אומר נתיב. "שילבתי בין שני התחומים האהובים עלי ביותר: צלילה וצילום. העבודה מתחת למים לא תמיד פשוטה, אבל היא מרתקת וטומנת בתוכה הרבה מאוד רגעים נדירים. הצלילה

"מעוור ההיסטוריה אנשים חלמו לעוף. לרחף. לנפץ את מגבלות הגוף. וכשאני מתחת למים, אני מרגיש את התחושה הזו, של להיות עצמאי אל מול הטבע".

עולם ומלואו. החיים מתחת לפני המים. משמאל: האוצר שהתגלה מול חופי קיסריה

את הצילום, ואהבתי לצלם", הוא מספר. "זה היה עוד בעידן הנגיב. אני זוכר שעשיתי חשבון וגיליתי שהמחיה היומית שלי בזמן הטיול הייתה נמוכה יותר מאשר הסכומים שהוצאתי על הפילים. השקעתי בזה המון".

הארה על סירה

השנה הייתה שנת 2002, והחלום הזה שהחל קורם עור וגידים, הוליד רגע מכוון ששינה את חייו של הצוללן הצעיר. "בדרום אמריקה צללתי הרבה והתעסקתי בהווי חיי הים כל הזמן", הוא מספר. "בשלב מסוים נרשמתי לקורס צלילה בן חודשיים בקולומביה. באחד הימים, כשאני מיטלטל על גבול הים הקאריבי בסירת מנוע קטנה השייכת למועדון הצלילה שבו השלמתי את הקורס, נתקלתי בחוקרים מאוניברסיטת בוגוטה שבקולומביה, שסיפרו לי שהם ביולוגים ימיים.

"ופתאום זה הכה בי. הבנתי שאני רוצה להיות ביולוג ימי. זה הכה בי לפתע, כמו מכת ברק ראשונה. עוד לא הבנתי לגמרי מה זה אומר להיות ביולוג ימי, אבל החלטתי שאני הולך על זה. במציאות שחייתי אז, היה לי טוב. כל בוקר התעוררתי ליום חדש של צלילות, בין שתיים לשלוש ביום, וחייתי כל הזמן בקרבת הים. אפילו לא הוצאתי על זה הרבה כסף. אבל הבנתי שזה לא יוכל להמשיך לעד. הבנתי שאם אהיה ביולוג ימי, אוכל לצלול כל יום ולחיות מזה". מדרום אמריקה, הגיע הצעיר הישראלי לארצות הברית, שם חי תקופה מסוימת ובמהלכה רכש את המצלמה הראשונה שלו. "הצלילום הדיגיטלי כבר נראה באופק, אבל אני חלמתי על מצלמת הרפלקס (SLR) הראשונה שלי", הוא מספר. "באמריקה יכולתי להרשות לעצמי לרכוש את המצלמה הדיגיטלית, שהחליפה סוף-סוף את הפילים ועדיין שמרה על איכות צילום גבוהה".

בפברואר 2004 נחת נתיב בגואה שבהודו, ושם קיבל את הרמז השני שהוביל אותו אל תחום העיסוק העתידי שלו. "הסתובבתי עם המצלמה הדיגיטלית שלי (D100), ופגשתי באקראי כמה ישראלים שטיילו שם גם כן. אחד מהם שלף ספר קטן מהתיק שלו ונתן לי אותו. זה היה 'מדרוך שטח לצילום', של נשיונל גיאוגרפיק. עיינתי בו, ובסוף הספר אני מגלה ריאיון עם צלם תת-ימי מפורסם, צרפתי בשם דייד דובילה. בסוף הריאיון מרוכזות עצות הצילום של דובילה. הראשונה מתייחסת לפיתוח יכולות צלילה גבוהות והשנייה מייצעת לצלם התת-ימי המתחיל ללמוד ביולוגיה ימית כדי להכיר את התווך הימי והחיות הנמצאות בו. שם הבנתי שאני חוזר לישראל והולך ללמוד ביולוגיה ימית, ולהפוך לצלם תת-ימי".

נתיב החל את לימודיו בשנת 2005 ב'בית הספר למדעי הים והסביבה הימית' במכמורת. "בין חמש-מאות הסטודנטים שסביבי, אני הייתי היחיד שידעתי כבר אז שאני מתכוון להיות צלם תת-ימי ולהשקיע בשיפור יכולות הצלילה שלי לצד לימודי ביולוגיה ימית, כעצתו של אותו צלם צרפתי". באותה השנה התחתן וסוף סוף הגשים חלום ועבר לגור ליד הים בקיבוץ מעגן מיכאל, אחד הקיבוצים הגדולים בישראל ואחד היחידים מבין

שבעמק יזרעאל, אבל כבר בילדותו שאף להיות גולש גלים. "החלום הזה היה תמיד", הוא אומר. "עוד לא חלמתי על צילום, ובכלל, בילדותי, כל עולם הצילום המודרני עוד לא היה קיים".

הוא התגייס לשירות צבאי לשייטת, אך במהרה הועבר ליחידת 'מגלן', שם החל להיחשף לעולם הצילום. "עסקתי בצילום מבצע, בעיקר בלבנון", הוא מספר.

כשסיים את שירותו הצבאי, נסע לטיול ממושך בדרום אמריקה. שם, במקום המרוחק ביותר מהים התיכון, על רקע הנופים הטרופיים של ברזיל וארגנטינה, הבין שהצילום והצלילה גם יחד יהיו חייבים להשתלב בעשייתו היום-יומית. "אהבתי

להשלים לחוקרי הים ממצאים רבים על אודות טביעתה של הספינה.

נתיב, שברזומה שלו מופיעים תיעודים של המצאות היסטוריות חשובות במיוחד, עובד כיום עבור אוניברסיטת חיפה, שמרכזת מחקרים ימיים רבים. החוקרים שם עוסקים בחקר ספינות טרופות הנמצאות אל מול חופי ישראל, ושם גם ממוקם החוג לביולוגיה ימית, שחוקר את החי שמתחת לפני המים.

נתיב לא גדל מול חופי הים התיכון, האהובים עליו כל-כך. הוא נולד בשנת 1979 בקיבוץ יפעת

להיות בזמן הנכון, במקום הנכון. צוללן מתחת לפני המים

חגי נתיב

טיפים לצילום מתחת למים

2. שתמש בעדשות חזקות או בעדשות מאקרו 'רטובות'

לרוב המצלמות הקומפקטיות יש עדשות 'רטובות'. אלה הן עדשות אשר מבריגים על חלקו הקדמי של המארז (פורט העדשה) וניתן להרכיבן ולהסירן בזמן הצלילה. היתרון בכך הוא שניתן לצלם סצנות רחבות זווית ולצלם אובייקטים קטנים ומקרוב, באותה הצלילה. לרוב המצלמות הקומפקטיות, זווית הראייה הרחבה ביותר המגיעה מהיצרן, אינה מספיק רחבה לצילום תת-ימי ומצב המאקרו המובנה במצלמה אינו מתאים לצילום מאקרו מתוך המארז מתחת למים, כי אי אפשר להתקרב מספיק לאובייקט. עדשות נוספות אלו, ישפרו את סיכוייך בצורה ניכרת, לצלם יפה טובה מתחת למים.

3. יניח משבצת פלאש

זהו אולי הפריט החשוב ביותר שתקנה עבור צילום תת-ימי. פלאש המצלמה המובנה אינו מתאים לצילום תת-ימי, ופרט לעובדה שהוא פשוט חלש מדי, מיקומו הקרוב לעדשת המצלמה יוצר בעיה הנקראת 'בקסטרס' וכל אחד שינסה לצלם אתו מתחת למים (חוץ מבבריכה אולי), יבחין מיד בחלקיקי חול הממלאים את כל התמונה ומחזירים את אור הפלאש אל תוך עדשת המצלמה. שימוש בפלאש חיצוני, על זרוע ארוכה, יפחית את התופעה ואף ימנע אותה וההנאה מובטחת! תאורת הפלאש תחזיר לחיים את הצבעים האדומים הנעלמים

מזל טוב! מישהו שמאוד אוהב אותך קנה לך מצלמה וציוד לצילום תת ימי (סביר להניח שזה אתה בעצמך). עכשיו הגיע הזמן לקפוץ למים ולצלם תמונות עוצרות נשימה. רגע, לא כל כך מהר.

טעות נפוצה מאוד היא לחשוב שניתן לצלם תמונות טובות מתחת למים באותה קלות שבה ניתן לצלם מעל המים. למען האמת, צילום תת-ימי, אפילו שהוא אינו 'מדע טילים', דורש טיפה יותר הבנה ותשומת לב מאשר צילום מעל המים.

הרשימה הבאה, תסייע לך, צלם מתחיל, בתחילת הדרך כדי לשפר את סיכוייך לצלם את התמונה שרצית, כדי שתוכל לשתף את משפחתך וחבריך בחוויות שאתה חווה מתחת למים בצורה הצבעונית והמוצלחת ביותר, בלי חלקיקים מרחפים במים שמסתירים את הדג שצילמת ובלי הצבע הכחול/אפור שמסוגל להשתלט על כל תמונה.

1. התקרבי! זכור תמיד על גלגל

המים הם כמו פילטר כחול על העדשה. ככל שיש יותר מים בינך ובין האובייקט, הפילטר עבה יותר ומשפיע יותר. על מנת ליצור תמונות מוצלחות מתחת למים, מומלץ לא להשתמש בזום המצלמה אלא להשאיר את המצב הרחב ביותר ולהתקרב לאובייקט. בדרך זו, תצמצם את כמות המים בינך ובין האובייקט והצבע האמיתי של היצורים שתצלם יוכל לבוא לידי ביטוי.

הקיבוצים שעודנו מתפקד כקיבוץ לכל דבר. "הדבר היחיד שהשתנה פה זה ההפרטה של האוכל", אומר נתיב בחיוך. "היום אתה צריך לשלם כדי לאכול בחדר האוכל של הקיבוץ. אבל חוץ מזה, חיי הקיבוץ נשמרים פה מאז הקמתו".

במסגרת לימודיו למד על התווך התת-ימי. על היצורים שחיים בים, על סביבת בית הגידול שלהם, על הצומח ועל תנודות הים השונות. "הלימודים היו ההחלטה הטובה ביותר שלי", הוא אומר. "אחרי שהכרתי מספיק את הים, יכולתי להתחיל לתעד אותו, מבפנים".

נתיב החל לצלם מתחת למים, עוד בתקופת לימודיו, וכשסיים אותם, החל לצלם את העולם שמתחת למים, לצורכי מחקר. "כבר בראשית ההתמקצעות שלי, לא התרשמתי במיוחד מהתמונות היפות שבהן נראה דג כשהוא פותח את הפה ודג אחר מנקה לו את השיניים", הוא מסביר. "אותי עניינו הדברים והמקומות שאף פעם לא תועדו ושאינשים לא הגיעו אליהם עדיין."

"איתרתי את הבעיות שחוקרי ים מתמודדים אתן", ממשיך נתיב, "במסגרת המחקרים התת-ימיים. אחת הבעיות הבולטות במחקר תת-ימי היא העובדה שהחוקרים לא נגישים כל הזמן למחקר שלהם. אקולוג שחוקר עץ, יכול בכל יום ללכת אליו ולראות את התפתחותו ולהשלים את המחקר שלו. מתחת למים, הזמן שלך מוגבל וגם האזור משתנה כל הזמן."

"הצילום הדיגיטלי שאפשר לראשונה לתעד המון חומר על כרטיס זיכרון קטן, עשה את ההבדל", ממשיך נתיב, "אם בעבר, אחרי שלושים ושתיים תמונות נגמר לך הפילם, ואז גם אם עבר לידך כריש נדיה, לא היית יכול לתעד אותו, הרי שהתרומה של העולם הדיגיטלי לעולם המחקר הייתה עצומה. מי שהיה שם בזמן הנכון, עם מספיק ידע ומקצועיות כדי לשרת את החוקרים ולתת להם את החומרים שהם צריכים, היה אני".

חוקרי הים, הוא מספר, מעולם לא התעסקו

עם צילום מכיוון שהתחום נחשב למסובך מדי. "חוקר התעסק עד לשנים האחרונות עם דפים שאותם היה משלים במעבדה", מסביר נתיב. "אני בעצם באתי לחוקרי הים עם רעיון חדש. הצעתי להם לשכור את השירותים שלי, שכוללים תמונות סטילס וצילומי וידיאו באיכות גבוהה מאוד. אמרתי להם שכמו שאדם לא מצלם את החתונה של עצמו אלא משלם למישהו שיצלם עבורו את האירוע החשוב, כך גם במחקר. חוקר חייב חומרים איכותיים, בצבעים נכונים וחדות טובה, כדי שיוכל להתעסק עם התמונות שיוצאות מתחת לפני המים".

לגעת בירה

למרות ההתקדמות הטכנולוגית האדירה בשנים האחרונות, הים התיכון, לדברי נתיב, בקושי נחקר עד לשנים האחרונות. "לאף אחד לא היה אינטרס לחקור את הים התיכון", הוא אומר. "באילת למשל, מסתובבים המון חוקרים, כי הרבה יותר קל לחקור שם, ויש שם המון ממצאים. שם ממוקמת שוניית האלמוגים הכי צפופה בעולם, וזו שוניית שיש שקע חשמלי במרחק של חמישים מטרים מהמקום שאותו אתה רוצה לחקור. הים התיכון הוא הרבה יותר מורכב למחקר, והשוניות ממוקמות באמצע הים או באיים נידחים.

"חוקרים מכל העולם מגיעים לאילת כדי לחקור את העולם שמתחת למים, כי מאוד נח לעבוד שם. הים תמיד נח ותמיד צלול. זה חלומו של כל חוקר. רק בשנים האחרונות החלו לחקור מעט את המתרחש בים התיכון. מצאו פה גז, כל עולם התפלת המים התפתח מאוד וגם בונים פה נמלים חדשים. נכון להיום מושקע המון כסף בים התיכון. בכלל הרבה מאוד חוקרים מתעניינים בתחום התפלת המים, ולכן הים התיכון הפך בשנים האחרונות ליעד מועדף של חוקרים רבים מרחבי העולם".

נתיב לא חזה כמובן את מציאת הגז במימי הים התיכון, ("אם הייתי חוזה, לך תדע איפה הייתי היום") אבל הוא היה שם כשהחל החל לקרות. "אפשר בהחלט לקרוא לזה 'השגחה פרטית'", הוא אומר בחיוך. "עוד לפני ההתעניינות העולמית בים התיכון, הבנתי שלא חוקרים אותו מספיק. הירח והחלל נחקרים הרבה יותר מהים באופן כללי, והים התיכון נחקר עוד פחות מהרבה ימים אחרים. כראיה אפשר להצביע על העובדה שפחות אנשים היו בנקודה הכי עמוקה באוקיאנוס מאשר מספר האנשים שהיו על הירח. הים פחות נגיש ויותר מורכב לעבודה מחקרית אבל יש בו המון פוטנציאל, כי הוא ארצי, ויש בו המון דברים שלא יתגלו שמסוגלים לסייע לנו לכל מיני טכנולוגיות שמשפרות את החיים. דוגמה טובה לכך היא התפלת המים שזה יתרון אסטרטגי אדיר שהתברר בזכות חקר הים. אגב, זה לא רק פתרון מהבחינה שאנחנו מסוגלים להרוות את צימאוננו, אלא גם כלכלי מאד כי מדינות רבות מתעניינות בפיתוח הישראלי הזה".

ההתעניינות הישראלית והבין-לאומית גם יחד בחופי הים התיכון, העלו את נתיב למסלול. תוך תקופה קצרה הוא החל לעבוד בשיתוף פעולה עם גופי מחקר שונים. 'חקר ימים ואגמים בישראל', 'רשות הטבע והגנים', 'החברה להגנת הטבע',

במהירות מתחת למים ותאפשר לנו ליהנות מהצבעים האמיתיים והסטנוניים של הטבע תחת-ימי.

4 צלם כלפי מעלה

אחד המאפיינים הבולטים של צילום על ידי צלם מתחיל מתחת למים הוא 'צילום ממעוף הציפור', כלומר: מלמעלה ללמטה. על ידי צילום מלמטה כלפי מעלה אתה מרוויח ממד נוסף לתמונה שלך ומכניס את הצבע הכחול של המים כרקע לאובייקט, לפעמים אפילו את השמש בצהרי היום. בצילום מלמטה כלפי מעלה התמונות יותר קונטרסטיות בגלל הבדלי התאורה בכל מישור של התמונה: אובייקט קרוב-מואר בפלאש וצבעוני, רקע כחול כהה של מים שהפלאש לא משפיע עליהם – במישור האמצעי של התמונה, ושמש או שמים בהירים במישור הרחוק ביותר של התמונה. צילום כלפי מעלה עובד טוב ברוב המקרים בשימוש

5 צלם בגובה העיניים

כמו בצילום פורטרט מעל המים, גם מתחת למים, כדי ליצור קשר עין טוב עם האובייקט, ותוך הקפדה על חוקי הקומפוזיציה כמו חוק השלישית ומרחק הדובר עלינו לצלם מגובה האובייקט. בצורה זו אנו מרוויחים ממד נוסף לתמונה שלרוב יהיה הים הכחול או נוף ימי.

6 יצור, התבונן, צלם

אנחנו נעים בצורה מוגשמת למדי בתוך המים ומפחידים את היצורים השוכנים בים עם הבעות הנפלטות מאתנו. על מנת לתעד בעלי חיים בצורה טבעית, עלינו לעצור את תנועתנו במים למספר רגעים, להתבונן סביב ולגלות איך הטבע הדומם מסביבנו מתחיל אט-אט לחזור לשגרת חייו וכל היצורים מוציאים ראש וחוזרים לעסוק בעיסוקיהם השונים. אז ניתן ללכת באופן טבעי.

7 כחן את התוצאה

אחד היתרונות הבולטים ביותר של הצילום הדיגיטלי הוא ללא ספק האפשרות לבחון את התוצאה על צג המצלמה מיד לאחר הצילום. נצלו את היתרון הזה מתחת למים ושנו את נתוני הצילום ומיקום הפלאש בהתאם לתוצאה המבוקשת. צילום מוצלח הוא תוצאה של ניסיון רב בבחירת הפרמטרים הנכונים לכל סיטואציה ומיקום מוצלח של התאורה. תרגול תרצי להצלחה!

8 אחת המצלמה שלך

עוד טעות נפוצה היא לחשוב שכל המצלמות הדיגיטליות הן אותו הדבר ואם כבר הייתה לנו מצלמה דיגיטלית בעבר, אין צורך לקרוא את המדריך למשתמש... טעות! היכרות מעמיקה עם פונקציות המצלמה (אשר משתפרות משנה לשנה ומדגם לדגם) תאפשר לך לנצל

את מרב הפוטנציאל מהמצלמה אשר ברשותך. כמו כן, מתחת למים אנו נוטים לא לגעת בנתוני המצלמה כי אנחנו מרוכזים בלצלול... היכרות טובה עם כפתורי המצלמה ובתפעולם דרך המארז, תשפר את היכולת שלנו לשנות את נתוני הצילום מתחת למים ללא השקעת מחשבה רבה. עצה טובה היא לתרגל צילום ושינוי פרמטרים מעל המים כשהמצלמה בתוך המים.

9 אל תרחיף חול

מעבר לעובדה שהרחפת חול פוגעת בבעלי חיים, מפחידה אותם, מקשה עלינו לראות אותם ומעידה עלינו כצוללים גרועים, היא יוצרת בעיה של חול בתמונות הקרויה 'בקסקט' או 'רס'. אותה הבעיה שבגללה מומלץ להצטייד בפלאש חיצוני. אם אנו מרחיפים כמיות גדולות של חול, גם פלאש חיצוני לא יעזור... במקרה שהקרע מורכבת מחול מאוד קל אשר מורחף בקלות, אחד הרעיונות הטובים הוא להתקרב אל האובייקט 'מתחת לזרם', כך שחול שכן יורחף לא יגיע בין המצלמה לבין האובייקט. זה המקום להדגיש שעל צלמים תת-ימיים מוטלת אחריות גדולה לשמירה על הנוף התת-ימי, גם מכיוון שהם מרוכזים בצילום ו'מועדים לפורענות' בכל הקשור למודעות לסביבתם, וגם כי אם צלם תת-ימי הורס את הנוף שהוא מצלם אז עדיף שלא יצלם יותר בכלל... כי לא יהיה לו לאן לחזור מחוץ.

10 צלם בידני

מה ידני?! כן, כן, ידני. אם התמזל מזלך, מצלמתך מאפשרת שליטה ידנית בנתוני המצלמה. בגלגלת המצבים שעל גבי המצלמה, תמצא את האות 'M', המייצגת את המילה Manual והיא תאפשר לך שליטה בנתוני הצמצם והתריס של מצלמתך (קרא בהוראות השימוש של המצלמה כיצד לעשות זאת). אבל למה לי?! המצלמה ומד האור שלה לא תוכננו להוציא תוצאות ראויות מתחת למים ולכן תמונות שיצלמו באופציה האוטומטית של המצלמה יצאו לרוב כחולות וחסרות ניגודיות. על מנת לצלם תמונה טובה מתחת למים מומלץ להשתמש במוד הידני של המצלמה, במיוחד כאשר מצלמים בפלאש, ולשנות את הנתונים בהתאם לסיטואציה. כדי לסייע לך לקבל תמונות טובות ברוב המצבים, עליך לכוון את המצלמה ל-ISO הנמוך ביותר (רגישות נמוכה: בדרך כלל 100), למהירות של 1/125 וצמצם 8. נתונים אלו הם התחלה טובה לכל צלילה ומומלץ לקבעם במצלמה עוד לפני הכניסה למים. במידה ואין לכם אפשרות לשליטה ידנית בנתוני הצילום, רוב המצלמות, אפילו הפשוטות ביותר, מאפשרות פיצוי חשיפה (קראו על כך במדריך למשתמש של מצלמתכם). קביעת פיצוי חשיפה שלילי של מינוס אחת עד מינוס שניים, עשויה לספק תוצאות סבירות ברוב המצבים.

בהצלחה!

'אוניברסיטת חיפה ורשות העתיקות' הם רק חלק מהגופים ששכרו את שירותיו של הצלם התת-ימי המוכשר. "במקביל, עשיתי כל מיני צילומים פרטיים", הוא מספר. "צילמתי תינוקות מתחת לפני המים, סרטונים לפרסומות לכל מיני מוצרים ששימושם הוא מתחת למים ועוד".

נתיב הפך תוך שנים ספורות לצלם התת-ימי הבולט בישראל. הוא מנהל בלוג ברשת שעוסק בצילום תת-ימי, ומגוון העבודות שלו רחב במיוחד. מתייעוד של ריתוך הנעשה מתחת למים עד לדולפינים שחולמים במרחק של מטרים ספורים ממצלמתו. אבל אם חשבתם לשכור את שירותיו של נתיב לצילום ייחודי מתחת למים, ככל הנראה שתתאכזבו. "בשנים האחרונות נטשתי כמעט לגמרי את התחום של הצילום הפרטי", הוא אומר, "בגלל מחסור בזמן. עולם המחקר דורש הרבה מאוד זמן והשקעה, ומי שפונה כדי שאצלם אותו מועבר לחבר טוב, בן הקיבוץ, שעוסק גם הוא בצילום מתחת לפני המים".

כמה מורכב יכול להיות צילום מתחת לפני המים? לדברי נתיב, "לצילום כזה צריך להתכונן טוב. תיאומים והכנת הציוד, כאשר זמן העבודה שלך הוא רק בשעות מסיימות של היום. זו פרוצדורה לא פשוטה. בעבר הייתה תקופה שהייתי מצלם חתונות, כדי להצליח להתפרנס. אבל בשלב מסוים הבנתי שאי אפשר לשלב בין העולמות. כשאתה מצלם חתונה אתה מושבת לאחר מכן ולא יכול לצלול. כך גם העדפתי להשקיע את הידע והכוחות שלי לצילום מחקרי על פני צילום פרטי".

לשחות עם כרישים

אז איך בעצם עובד כצלם מתחת למים? חלק מאתנו בוודאי נתקל במצלמות קטנות שמסוגלות לפעול מתחת למים. כיום ניתן להשיג אותן במחירים השווים לכל כיס, אבל ההבדל בין איכות הצילומים של מצלמה כזו למצלמה מקצועית של צלם תת-ימי, גדול בהרבה מאשר ההבדלים בין איכויות הצילום שבין מצלמות מקצועיות לרגילות, על פני האדמה.

"בשביל צילום טוב צריך כמובן מצלמה טובה, אבל זה לא מספיק", מסביר נתיב, "בלי ידע שום דבר לא יוכל להיות איכותי מספיק. הידע מתבטא בתאורה נכונה, במציאת הזוויות וביציבות של הצלם מתחת לפני המים. זה לא פשוט לצלם מתחת למים, וצריך לדעת כמובן איך לעשות את זה. חשוב לא פחות היא ההיכרות עם הסביבה שבה אתה פועל. כל צלם שעובד על פני האדמה, יודע את מגבלות האור, הצבעים ומכיר את תנאי השטח שבו הוא עובד. כך גם מתחת לפני המים, רק שבמקרה הזה אתה גם צריך לקבל אוויר מספק חיצוני, וזה הופך את הכל למורכב יותר".

במסגרת המחקרים שלו, יורד נתיב אל קרקעית הים עם צוותים של צוללני מחקר, שחוקרים מגוון רחב מאוד של תחומי חיים מתחת למים – מזנים שונים של דגים, כמויות וסוגי מזון ועד מלחמות המתנהלות מתחת לפני המים. "מתחת לפני הים התיכון מתרחשת לה מלחמה יום-יומית ואינטנסיבית", מסביר נתיב. "מינים פולשים מים סוף מסכנים את המשך קיומם של המינים המקומיים, וכמו במלחמות שמעל המים, כרגע לא ברור מי ינצח ומתי יושג שקט, אם בכלל. מה שברור הוא

שהפולשים הולכים להיות פה הרבה זמן ועולם המחקר חייב להכיר אותם".

כרישים, למקרה שתהיתם, קיימים בים התיכון לרוב, וחלקם נמצאים לא רחוק בכלל מהחופים המוכרים שבמימיהם כולנו נוהגים להשתכשך. "בימים אלו יש לנו מחקר על כרישים, שבמסגרתו אנחנו מתיינים כרישים כדי ללמוד על אורח החיים שלהם. בחדרה יש בין חמישים למאה כרישים, במרחק של עשרים מטר מהחוף".

■ צלחת להפחיד אותנו.

"ממש לא. הם לא כרישים תוקפים. הם רק נראים ככאלו, אולי בגלל גודלם – ארבעה מטרים.

הירח והחלל נחקרים הרבה יותר מהים באופן כללי, והים התיכון נחקר עוד פחות מהרבה ימים אחרים. פחות אנשים היו בנקודה הכי עמוקה באוקיאנוס מאשר מספר האנשים שהיו על הירח".

ימי הקיץ, אך נתיב לא מרשה לעצמו לנוח בחורף. "בסערות החורף אני כמובן לא יכול לצלול", הוא אומר. "אבל יש ימים חורפיים רבים שבהם אני עולה על חליפת הצלילה ויוצא לצלם, מעל לפני המים. אני לא צולל, אבל מצלם סערות בים".

■ יש סכנות שניצבות בפני הצוללן?

"לא ממש. צלילה היא ספורט רגוע מאוד, כל עוד הוא נעשה על פי חוק. אין בו פגיעות כמעט. יש חוק צלילה ספורטיבית שקובע את מה שנדרש מצוללן. ודאי שיש טעויות ותקלות, אבל מרביתן נגרמות מטעויות אנוש. נכון שבצלילה יש מרחב גדול מאוד לטעויות, לכן הצלילה היא תמיד משותפת ותמיד נעשית יחד עם מישהו נוסף, כך שתמיד יש עוד מקור אוויר וגורם שיפקח על הטעויות שנעשות".

לגעת בהיסטוריה

צילום אחד שהזמן על ידי רשות העתיקות, הותיר אצל נתיב זיכרון עז. "לפני קרוב לשנתיים, פנו אלי מרשות העתיקות וביקשו שאבוא לצלם בחוף בקיסריה", הוא מספר. "האיש שאִתו אני עומד בקשר לא אמר לי במה דברים אמורים, רק אמר לי שכדאי לי לבוא. הסתקרנתי, פיניתי את כל עיסוקי ובאתי".

במהרה התברר לנתיב שהוא עומד לתעד את האוצר הגדול ביותר שנמצא בקרקעית הים בישראל. אין רבים שראו בחייהם אוצר אמיתי. גם חבורת הצוללנים החובבנים שמצאו את האוצר הענק בקרקעית הים, לא רחוק מחופי קיסריה, לא האמינה כשגילו לראשונה את המטבעות הזהובים השקועים באדמה. "התקרבו אל האזור המנצנץ, ונתקלתי במטבע קטן", סיפר בשעתו בראיון ל"משפחה" צביקה פייר, אחד הצוללנים שמצא את האוצר העתיק. "כשהרמתי אותו, הבנתי שלא מדובר בעטיפה של שקולד. הרמתי מטבע של זהב. הצורות שהיו חרוטות עליו גם הן היו לי למשונות. אף פעם לא ראיתי מטבע כזה. מסביב אלינו, גילינו במהרה עוד ועוד מטבעות כאלו, ששכבו בקרקעית הים מבלי לזוז".

הצוללנים ההמומים זימנו במהירות את אנשי רשות העתיקות, שסגרו את החוף והחלו שוקלים כיצד להוציא את המטבעות העתיקים מהמים. "כשהגעתי גיליתי את השומרים שהוצבו על החוף, והבנתי שמהו קורה פה", מספר נתיב. "הסבירו לי שנמצא האוצר הגדול ביותר בישראל, אי פעם, ואני צריך לתעד איך מעלים אותו מהקרקעית. זה היה רגע שמאוד ריגש אותי. ירדתי עם אנשי רשות העתיקות והצוללנים אל המים, וכשהם אספו את המטבעות, אני צילמתי. התמונות האלו הגיעו לכל העולם בגלל החשיבות של הממצא העתיק הזה. "זהו מקרה קלאסי של אוצר שנמצא לא רחוק מהחוף", ממשיך נתיב, "שמונה מטרים מהמזח, בסך הכל. הרבה אנשים עברו שם וצללו שם ולא ראו כלום. מספיק מילימטר של חול כדי לכסות מטבע. וזו בדיוק הסיבה שהים התיכון כל כך מעניין אותי. מעבר לפן האקולוגי, הממצאים ההיסטוריים בים התיכון מרתקים. הכל קרה כאן, ממש בסמוך אלינו. מלחמות וקרבות, ספינות טרופות, מטבעות זהב שנעלמו ועוד מגוון עצום של ממצאים שבטח נמצאים שם מתחת למים. המקום הזה, הוא חתיכת היסטוריה. אני רוצה להיות חלק ממנה".

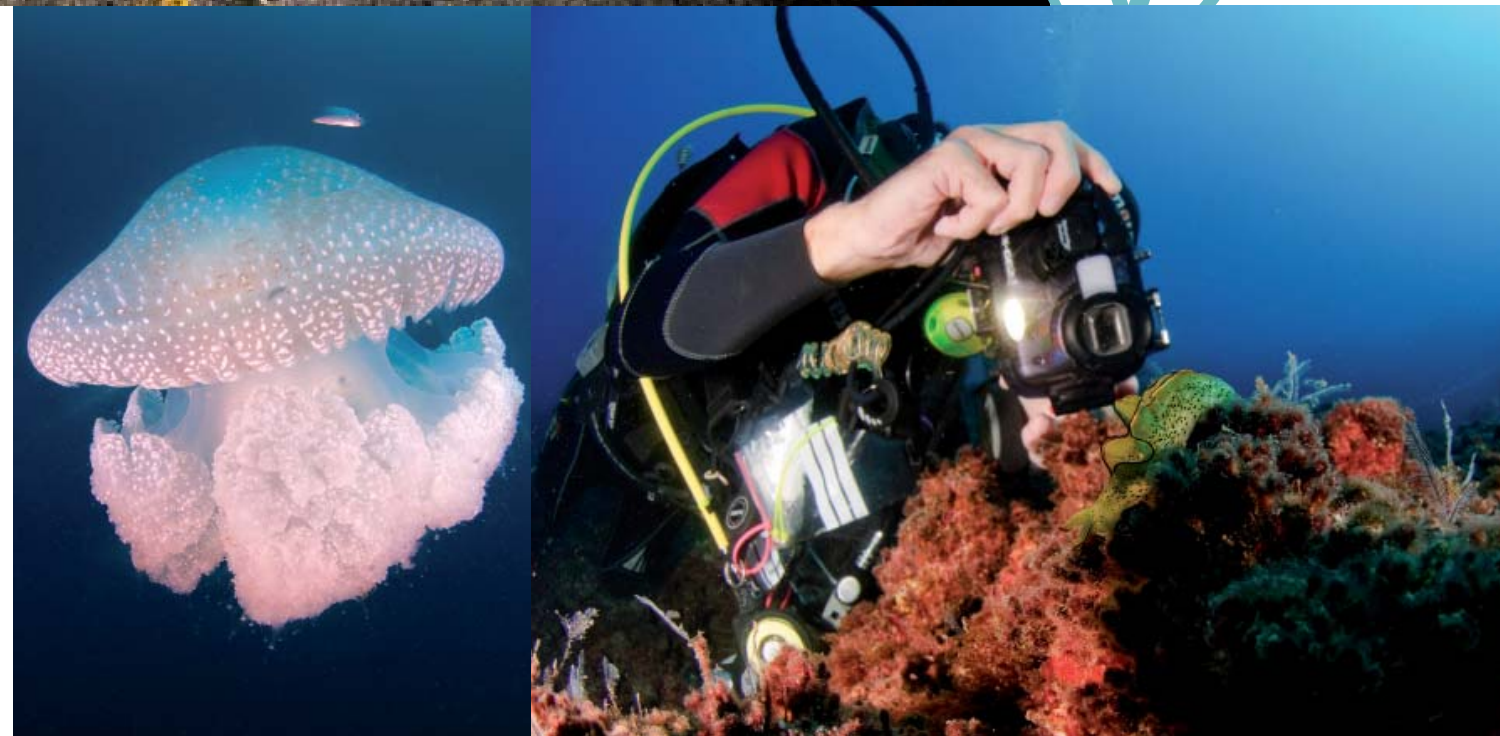
"קודם כל, עוד לפני המקצועיות והיכולת לצלם מתחת לפני המים, יש סוד גלוי אחד שידוע לכל צלם, ביבשה, באוויר או בים. הסוד הוא להיות בזמן הנכון במקום הנכון. זה עצם העניין של צילום טבע, צילום עיתונאי וכל צילום שיכול ללמד משהו חדש. אם אתה רוצה להיות בזמן הנכון במקום הנכון, אתה צריך להיות בסביבת ההתרחשות הצפויה כמה שיותר. הסוד, במקרה שלי, זה להיות מתחת למים כמה שיותר.

"אני משתדל להקדיש לפחות עשרים אחוז מזמני לשהייה מתחת למים", ממשיך נתיב. "פעמיים בשבוע, בחודשי הקיץ, וכל צלילה היא בת ארבע שעות מתחת למים. באמצעות מערכת סגורה שמייצרת חמצן אתה יכול לשהות כמות זמן ארוכה כזו מתחת למים. זה אמור להיות מתיש, אבל אני לגמרי רגיל לאורח החיים הזה".

צלילת החוף המצויה היא בין שישה לעשרה מטרים. באילת, מסביר נתיב, הים תלול יותר, וניתן להגיע גם לצלילה של עשרות מטרים. רשמית, הצלילה הספורטיבית מוגדרת כצלילה לעומק של שלושים מטרים. "כל צלילה היא עולם ומלואו", אומר נתיב. "נפלאות הבריאה מוכחות כאן באופן מושלם. הנופים שנראים מתחת למים הם כאלו שאי אפשר לראות בשום מקום אחר. אני חושב שהצלילה בים התיכון לא נופלת מזו של אילת. אמנם אילת ססגונית יותר, אבל מבחינתי, גורם ההפתעה בצלילה במימי הים התיכון, מרשים יותר מהססגוניות של אילת. באילת אתה יודע שבמקום מסוים תראה צב ים, ושם סוסון ים וכן הלאה. כאן אתה אף פעם לא יודע מה תמצא".

המועד הטוב ביותר לצלילה אלו הוא כמובן

עולם המחקר לא נגיש למתרחש מתרחש מתחת למים. נתיב בפעולה

למים, ונתיב מספר על כמה כאלו: "לפני כמה שנים, במהלך צלילה שגרתיית סמוך למפרץ חיפה, גיליתי להקה ענקית של שלושים חתולי ים. חתולי הים, או בשמם המוכר יותר, 'טריגוניים', הם חיות נדירות למדי, בטח בנוף הים-תיכוני. יצא לי לראות כאלו בעבר, אבל בכזו להקה גדולה ומגובשת לא נתקלתי אף פעם. זה מחזה נדיר מאוד. אני מניח שבלב הים הטריגוניים מתכנסים באופן שכיח יותר, אבל באזור שלנו זה מאוד נדיר. באופן מפתיע, בכלל לא נראה שהפריע להם שנכנסתי להם לטריטוריה".

■ אתה נתקל במראה כזה, אתה מתארגן לצילום, איך תופסים את התמונה המושלמת?

בכלל, בני אדם הם לא אוכל מבחינת הטורפים האלו. תקיפה של כריש, בכל המקרים, נובעת מטעות בזיהוי. כריש לא אוכל אדם. במקסימום הוא חושב שהאדם הוא כלב ים, ואז הוא מסוגל לתקוף. לנשוך ומיד להרפות. אין שום סיבה שחיה תרפה אם היא אוכלת בשר אדם, ובמקרה של הכרישים, הם מסוגלים רק לפצוע ומיד נוטשים. עד היום אין תיעוד של כריש שתקף צוללן".

בית במצולות

סיפורים ייחודיים הם ענין של יום יום מתחת